

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Донецький інститут ринку та соціальної політики

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор ДІРСП

Н.П. Борецька

ПРОГРАМА

вступних випробувань з напрямку «Психологія»
освітньо-кваліфікаційні рівні «Спеціаліст» та «Магістр»

Розглянуто на засіданні
приймальної комісії
«17» січня 2010 р. протокол № 1
Відповідальний секретар
приймальної комісії:

Д.В. Чекалін

Донецьк - 2010

Програма вступних випробувань з напрямку «Психологія» освітньо-кваліфікаційні рівні «Спеціаліст» та «Магістр»

Програма з напрямку «Психологія» для вступників до ДІРСП 2010 року розроблено на основі чинної програми з напрямку «Психологія» для освітньо-кваліфікаційних рівнів «Спеціаліст» та «Магістр».

Матеріал програми вступних випробувань з напрямку «Психологія» розподілено на 13 тематичних блоків у відповідності до дисциплін, що винесені на вступні випробування: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Психодіагностика», «Психологія праці», «Інженерна психологія», «Диференціальна психологія», «Клінічна психологія», «Психофізіологія», «Основи психологічного консультування», «Психологічні проблеми соціально трудової адаптації особистості», «Математичні методи у психології», «Юридична психологія», «Математична статистика», які в свою чергу розподілено за розділами і темами.

Мета вступних випробувань з напрямку «Психологія»:

1. Виявити та оцінити рівень навчальних досягнень вступників.
2. Оцінити ступінь підготовленості вступників до подальшого навчання у ДІРСП.

I. Загальна психологія

1. Предмет психології.

Визначення психологічної науки. Предмет вивчення психології. Основні типи явищ, які вивчає сучасна психологія: психічні процеси. психічні стани. психічні властивості. психічні утворення. Особистісне значення психологічних знань. Джерела наукових знань.

Сучасна психологія і її місце в системі наук. Ергономіка - новий науково-прикладний комплекс. Становлення системи людинознавства. Класифікація основних проблем і наук за Б.Г.Ананьєвим. Дисципліни, які належать до теоретичної психології. Галузі, які належать до науково-прикладної психології: за видом діяльності та поведінкою людини, за психологічними питаннями розвитку людини, за відношенням до нормальної або хворої психіки, за відношенням до права. Напрями у структурі практичної психології.

2. Принципи психологічної науки.

Загальне поняття про принципи психологічної науки. Принцип детермінізму. Принцип єдності психіки та діяльності Принцип розвитку, або генетичний принцип. Принцип відображення. Системно - структурний принцип.

3. Методи наукового дослідження в психології.

Вимоги до добору методів психологічного дослідження. Класифікація методів психологічного дослідження. Пізнавальні: організаційні, емпіричні, методи обробки, методи інтерпретації та висновку. Методи активного психологічного впливу: методи психологічної консультації, методи психологічної корекції,

методи психологічного тренінгу, методи соціально – психологічного тренінгу. Методи психологічної терапії та реабілітації

4. Розвиток психіки тварин.

Стадії розвитку психіки тварин. Допсихічні форми регуляції поведінки найпростіших. Чутливість до окремих властивостей об'єктів у найпростіших організмів. Сенсорна психіка як перша стадія розвитку психіки тварин. Сприймання цілісних предметів у більш складних живих істот (перцептивна психіка). Практичний інтелект вищих тварин та інтелектуальні форми їхньої поведінки.

5. Розвиток психіки та свідомості людини.

Практичний та абстрактний інтелект як основа первинної свідомої психіки у прадавньої людини. Свідомість і самосвідомість як внутрішній механізм саморозвитку, саморегуляції психіки людини. Особистість як соціально обумовлена система вищих психічних властивостей індивіда. Розвиток психіки людини, її психічних особливостей в умовах НТП і соціальних перетворень світової цивілізації.

6. Розвиток наукових знань про природу психіки.

Перші уявлення про психіку у стародавньому світі. Западні вчені про психіку. Уявлення про психіку як функцію мозку. Становлення психології як самостійної науки. Погляди Тейяр де Шардена на еволюцію матерії та психіки. Стадії еволюції Універсуму Т. де Шардена.

7. Сприймання

Поняття про сприймання. Види сприймання. Визначення сприймання. Нейрофізіологічні механізми сприймання. Властивості та закономірності сприймання: предметність, константність, усвідомленість, структурність, апперцепція. Класифікація видів сприймання за провідним аналізатором та формами існування матерії. Розвиток сприймання у дітей.

8. Пам'ять.

Загальне поняття про пам'ять. Психологічні теорії пам'яті: асоціативна, гештальт-теорія, теорія діяльності. Загальна характеристика процесів пам'яті: запам'ятовування, збереження, впізнавання, відтворення та забування. Види пам'яті за характером психічної діяльності: образна, словесно-логічна, емоційна, дійова. Види пам'яті за тривалістю збереження інформації: миттєва, короткочасна, довгострокова, оперативна, генетична. Види пам'яті за характером усвідомлення матеріалу: смислова, механічна. Види пам'яті за ступенем вольових зусиль: довільна, мимовільна. Мнемічні властивості пам'яті. Вивчення пам'яті. Розвиток пам'яті. Виховання пам'яті.

9. Уява.

Загальне поняття про уяву. Фізіологічні основи уяви. Види уяви за ступенем

довільності та активності: довільна, мимовільна, активна, пасивна. Прийоми створення образів уяви: аглютинація, схематизація, акцентування, типізація. Уява та фантазія. Розвиток уяви Поняття про творчість. Творчість як процес розв'язування творчих задач. Творче натхнення. Психологічні проблеми творчості.

10. Мислення.

Поняття про мислення як вищу форму відображення. Операції мислення. Форми мислення: поняття, судження, умовивід. Процеси мислення: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування, конкретизація. Класифікація видів мислення: за формою, за характером завдань, які розв'язуються, за рівнем узагальнення, за ступенем розгорну тості, за адекватністю відображення реальної дійсності, за ступенем новизни та оригінальності, за впливом на емоційну сферу. Проблемна ситуація і задача. Проблемне навчання. Особистісна зумовленість мислення. Особливості творчого мислення. Інтелектуальні властивості особистості. Психологія мислення і дослідження в галузі штучного інтелекту. Розвиток мислення.

11. Загальне поняття про особистість.

Сутність та співвідношення поняття “людина”, “особистість”, “індивід”, “індивідуальність”. Психологічні характеристики особистості

12. Теорії особистості.

Теоретичні та експериментальні підходи у дослідженні особистості: психогенетичний, біогенетичний, соціогенетичний. Класифікація теорій особистості за Р.С. Немовим. Теорії особистості в зарубіжній психології. Теоретичний аналіз теорій особистості вітчизняної психології.

13. Розвиток та виховання особистості.

Погляди на розвиток особистості у різних напрямках теорій особистості. Етапи розвитку особистості за Е. Еріксоном

14. Структура особистості

Складові структури особистості за С.Л. Рубінштейном. О.М Леонтьєв про структуру особистості. Підструктури особистості за Б.Г.Ананьєвим.

15. Темперамент.

Поняття про темперамент. Фізіологічне підґрунтя темпераменту. Основні властивості темпераменту за В.М. Русаловим, Б.М. Тепловим та В.Д. Небиліциним, В.С. Мерліним. Конституційні теорії темпераменту: У. Шелдон, Е. Кречмер. Типи темпераменту: холеричний, сангвінічний, флегматичний, меланхолічний. Роль темпераменту в діяльності людини.

16. Здібності.

Поняття про здібності. Різновиди здібностей: загальні, спеціальні. Рівні

здібностей: здібності, обдарованість, талант, геніальність. Індивідуальні відмінності у здібностях людей та їх природні передумови.

17. Характер.

Поняття про характер. Структура характеру: зміст і форма. Компоненти структури: спрямованість, переконання, розумові риси, емоції, воля, темперамент, повнота, цілісність, визначеність, сила. Основні риси типового характеру: за ставленням до праці, за ставленням до інших людей, до діяльності, за спрямованістю. Типологія характеру. Природа характеру. Особистість і характер. Формування характеру.

18. Спрямованість особистості та джерела її активності.

Загальне поняття про спрямованість особистості. Складові спрямованості особистості та їхнє визначення. Теорії спрямованості та мотивації.

19. Загальна психологічна характеристика діяльності.

Структура діяльності: основні різновиди діяльності, дії, операції, психофізіологічні функції. Теорія діяльності в вітчизняній психології: основні особливості поняття “дії”, принципи теорії діяльності. Навички, уміння, звички: психологічна характеристика, умови формування. Рівні нервової системи, які задіяні у формуванні навичок. Етапи формування навичок: ознайомлення з дією, формування, стандартизація та стереотипізація навичок. Перенесення та інтерференція навичок.

20. Мова та мовлення.

Загальне поняття про мову та мовлення. Функції мови. Фізіологічні механізми мовлення. Мовлення як засіб спілкування. Мова як інструмент мислення. Види мовлення. Розвиток мовлення у дітей.

21. Психологія спілкування.

Поняття про спілкування. Засоби спілкування. Вербальна комунікація. Невербальна комунікація. Сторони спілкування:

- а) перцептивна сторона спілкування.
- б) комунікативна сторона спілкування.
- в) інтерактивна сторона спілкування.
- г) види спілкування.

22. Визначення уваги та характеристика її особливостей.

Фізіологічні основи уваги. Види уваги: довільна, мимовільна. Властивості уваги: розподіл, зосередженість, стійкість, перемикання. Психологічні теорії уваги. Уважність як властивість особистості. Розвиток і виховання уваги.

23. Емоції.

Види емоцій: емоції, почуття, настрої, афекти. Загальна характеристика різновидів емоцій. Фізіологічні основи та психологічні теорії емоцій. Розвиток

емоцій та їх значення в житті людини.

24. Воля.

Загальна характеристика вольових дій. Основні психологічні теорії волі. Фізіологічні і мотиваційні аспекти вольових дій.

25. Структура вольових дій.

Складові вольових дій: спонукання до виконання дії, бажання та потяг, усвідомлення мети, прийняття рішення діяти, вольові зусилля

26. Вольові якості людини

Розвиток вольових якостей та їхнє визначення: сила волі, цілеспрямованість, ініціативність, самостійність, витримка, рішучість, імпульсивність, енергійність, наполегливість.

II. Соціальна психологія

1. Місце соціальної психології (СП) в системі наукового знання.

Соціальна психологія як теоретична та прикладна наука. Психологічна соціальна психологія. Соціологічна психологічна школа. Основні точки зору на суб'єкт, об'єкт та предмет соціальної психології. Західна соціальна психологія щодо предмету дисципліни.

2. Історія формування соціально-психологічних ідей.

Основні етапи формування СП ідей. Умови виділення СП в самостійну науку. Психологічні теорії і концепції (II етап). Сучасні СП концепції. Сучасні західні СП теорії

3. Суспільно-психологічні явища: сутність та зміст.

Методологічні принципи вивчення суспільно-психологічних явищ (СПЯ). Закономірності виникнення та функціонування СПЯ. Суспільна думка. Суспільний настрій.

4. Соціально-психологічні дослідження: методологія та методи.

Особливості та специфіка програми соціально-психологічного дослідження. Розробка програми соціально-психологічного дослідження. Теоретико-методологічний та методологічний та методичний розділи. Методи соціально-психологічного дослідження. Методи збору первинної інформації. Розробка інструментарію соціально-психологічного дослідження. Аналіз соціально-психологічної інформації.

5. Соціально-психологічні закономірності спілкування та взаємодії людей.

Діалектика суспільних та між особистих відношень. Місце спілкування в системі відношень людини. Структура, зміст, форми та механізми спілкування. Основні сторони процесу спілкування: комунікативна, інтерактивна, перцептивна.

Механізми впливу в процесі спілкування.

6. Проблеми соціальних спільностей і груп.

Особливості соціально-психологічного підходу до вивчення спільностей і груп. Класифікація груп. Соціально-психологічні характеристики великих соціальних груп. Психологія народів. Психологія націй. Психологія мас. Проблема малої групи в СП. Теоретичні концепції. Положення індивіда в групі. Основні процеси динаміки малих груп. Групова єдність. Проблема лідерства в групі.

7. Проблема особистості в СП.

Комплексний підхід до вивчення проблеми особистості в СП. Традиції в дослідженні особистості в західній СП. Соціально-психологічні дослідження особистості та проблема прогнозування соціальної поведінки. Соціально-психологічні аспекти соціалізації. Основні етапи. Механізми та інститути соціалізації. Соціальне настановлення: поняття. Теоретичні підходи до вивчення соціального настановлення в вітчизняній та західній СП. Структура соціального настановлення: емоційний, когнітивний, соціальний компоненти. Соціально-психологічна характеристика особистості.

8. Розвиток СП ідей в вітчизняній та західній науках.

Місце соціальної психології в системі наукового знання. Концептуальні засади СП. Основні теоретичні концепції в вітчизняній та західній науках.

9. Суспільно-психологічні явища: сутність та зміст.

Класифікаційні принципи суспільно-психологічних явищ (СПЯ). Виділення СПЯ за суб'єктом, за наявності емоційних, вольових та раціональних компонентів. Основні характеристики СПЯ. Суспільна думка та суспільний настрій.

10. Спілкування як взаємодія соціальних суб'єктів.

Спілкування: сутність та зміст. Основні теоретичні концепції щодо спілкування. Основні сторони спілкування. Механізми взаємопорозуміння в спілкуванні.

11. Особливості та динаміка соціальних груп та спільностей.

Соціальні характеристики та класифікація соціальних груп та спільностей. Основні процеси динаміки в малій групі. Феномен натовпу. Психологія натовпу. Психологічні механізми впливу на натовп. Соціометрія як соціально-психологічний метод вивчення групових процесів.

12. Соціально-психологічні особливості соціалізації особистості.

Комплексний підхід до вивчення проблеми особистості в СП. Поняття соціалізації, основні етапи, інститути та механізми. Соціалізація та детермінація соціальної поведінки особистості.

III. Психодіагностика

1. Психодіагностика як наука та практична діяльність. Предмет та структура психодіагностики.

Предмет та завдання курсу. Історія психодіагностики як науки. Диференціальна психометрика. Зв'язок психодіагностики з іншими дисциплінами.

2. Тест як головний інструмент психодіагностики.

Поняття тесту. Види тестів. Психодіагностичний процес.

3. Психометричні основи психодіагностики.

Розробка завдань. Стандартизація тесту. Надійність та валідність тесту.

4. Проективні методи у психодіагностиці.

Теоретичні засади проективних методів. Проблеми методологічного аналізу проективних методів. Переваги та недоліки. Класифікація проективних методик.

5. Тематичний Аперцептивний Тест.

Базові основи ТАТ. Проведення та інтерпретація ТАТ. Галузі застосування ТАТ

6. Психодіагностика рис особистості.

Класи рис. Психодіагностика конституціональних диспозицій (темперамент). Вимірювання соціально-обумовлених диспозицій (характер).

7. Психодіагностика інтелекту.

Підходи до визначення інтелекту. Тести для вимірювання інтелекту. Інтелект та особистість.

8. Психодіагностика здібностей.

Об'єкт та методи. Тест Амтхауера. Тест „Штур”. Галузі застосування тестів здібностей.

9. Психодіагностика між особистих стосунків.

Виділення об'єкту та класифікація методів психодіагностики між особистих стосунків. Методика Т. Лірі. „Малюнок родини”. Кольоровий тест відносин.

10. Психодіагностика індивідуальної свідомості.

Індивідуальна свідомість як об'єкт психодіагностики. Принципи складання ТРГ. Техніки викликання конструкторів. Репертуарні матриці.

11. Психодіагностика мотивації.

Об'єкт дослідження у психодіагностиці мотивації. Методи діагностики мотивації. Вимірювання мотивації досягнення. ТЮФ

12. Самосвідомість як об'єкт психодіагностики.

Методики психодіагностики самосвідомості. Опитувач самовідношення. Методика керуємої проєкції. Методи вимірювання локуса контролю. Методи непрямого вимірювання системи самооцінки.

13. Тест „Довершення речення” М.Сакса и С.Леві.

Теоретичні основи тесту. Процедура проведення, оброблення та інтерпретація результатів

14. Психодіагностика як наук та практична діяльність.

Історія становлення психодіагностики як науки. Предмет та структура психодіагностики. Проблеми сучасної психодіагностики. Класифікація методів психодіагностики.

15. Психометричні основи психодіагностики.

Психодіагностичний процес. Стандартизація тесту. Надійність тесту. Валідність.

16. Тематичний Аперцептивний Тест.

Теоретичні основи. Процедура проведення тестування. Візуальне ознайомлення та інтерпретація картинок ТАТ.

17. Проективні методи.

Історія проєктивної діагностики. Проєкція як психологічний феномен. Види проєктивних методів

18. Тест Д. Кеттелла.

Процедура проведення, оброблення та інтерпретація результатів

19. Психодіагностика рис особистості.

Класи рис. Теоретичні основи методів вимірювання темпераменту. Тест Я.Стреляу. Тест Г.Айзенка. Вимірювання соціально обумовлених диспозицій (характеру). Патохаректерологічна діагностика.

20. Методика Т.Лірі як інструмент вимірювання рис особистості, які визначають тип між особистих відносин.

Процедура проведення, оброблення та інтерпретація результатів

21. Методика „Малюнок родини” як метод діагностики дитячі-батьковських відносин.

Процедура проведення, оброблення та інтерпретація результатів

22. Психодіагностика між особистих стосунків.

Класифікація методів між особистих стосунків. Соціометричні тести. Методики непрямої оцінки між особистих відносин. Методики дослідження суб'єктивного відображення між особистих відносин.

23. Методика Г.Хекхаузена як метод дослідження мотивації досягнення.
Процедура проведення, оброблення та інтерпретація результатів

24. Психодіагностика мотивації.

Мотив і мотивація. Мотиви та потреби. Опитувач для вимірювання потреби в досягненні. ТЮФ

25. Психодіагностика індивідуальної свідомості.

Техніка репертуарних ґрат. Техніка викликання конструктів

26. Психодіагностика самосвідомості.

Самосвідомість, „Я-образ” само відношення – об’єкти дослідження самосвідомості. Споруда „Я-концепції” Методики психодіагностики самосвідомості. Методика керуємої проекції. Проективні методи у психодіагностиці самосвідомості

27. Методика Люшера.

Процедура проведення, оброблення та інтерпретація результатів

28. Методи вимірювання само відношення, самооцінки.

Методика вимірювання локус контролю. Методика непрямого вимірювання системи самооцінки. Процедура проведення, оброблення та інтерпретація результатів

IV. Психологія праці

1. Вступ. Історія психології праці.

Об’єкт, предмет, методи психології праці. Труд і науки про працю. Міждисциплінарне і психологічне знання про людину у процесі праці (ергономіка, інженерна психологія, психофізіологія праці, фізіологія праці, педагогіка трудового навчання і професійна педагогіка).

2. Характеристика психології праці.

Коротка історія розвитку вітчизняної та зарубіжної психології праці як прикладної психології у сфері господарського життя суспільства. Засоби праці і засоби виробництва, виробничі відносини. Розподіл праці. Штучний світ як система продуктів праці. Забобони про працю: ідеал “легкої праці”.

3. Суб’єкт праці і його структура.

Суб’єкт праці - головний компонент психології праці.

Рівні вивчення суб’єкта праці: діяння (“окрема діяльність”) як цілісний цикл трудової діяльності, психологічні дії та операції, психічні функції і процеси. Показники професійної діяльності суб’єкта праці. Внутрішні умови і засоби

діяльності суб'єкта праці. Психічні регулятори праці (образ об'єкта, образ суб'єкта, образ суб'єктно-об'єктних відносин). Категорія діяльності у психології. Психологічна теорія діяльності. Діяльність, свідомість, особистість. Системний підхід у психології праці.

4. Психологічна теорія діяльності.

Діяльність і дія. мотив і мета. операція і умови. Потребнісно-мотиваційний шар діяльності. Виділення функціональних підсистем за Е.Мільманом: потреба, мотив, мета, задача, об'єкт, предмет, засоби, умови, контроль, оцінка, продукт.

5. Людина і праця.

Поняття “професія”, “трудоий піст”, “робоче місце”.

Складові трудового посту (об'єкт, предмет, цілі, засоби, умови праці).

Об'єкт праці і його основні різновиди (біологічні системи, технічні системи, соціальні та знакові системи, форми художнього відображення дійсності).

Предмет праці як соціально фіксована система ознак об'єкта праці і як система властивостей і взаємовідношень об'єктів, явищ, процесів, якими людина уявно або практично оперує в процесі професійної діяльності.

Предмет праці як психічний образ, що орієнтує.

Цілі праці (об'єктивно задані і суб'єктивно прийняті цілі праці як суб'єктивні образи бажаного майбутнього).

Засоби, знаряддя труда та їхні різновиди. Застосування теорії поетапного формування розумових дій П.Я.Гальперіна для оцінки ступеню автоматизації дій.

6. Методи психології праці.

Методи побудови теорії (простих і складених об'єктів теорії, методи інтерпретації, доказу, пояснення).

Емпірико-пізнавальні методи: експеримент у психології праці, спостереження як діяльність, методика і метод, види спостереження, опитувальні методи (бесіда, інтерв'ю, анкета).

Методи вивчення та аналізу нещасних випадків і аварій (статистичний, клінічний, метод моделювання). Види професійного ризику. Схильність до ризику і методи її діагностування. Психологічні засоби профілактики виробничого травматизму та аварійності.

7. Трудова мотивація та задоволеність працею.

Проблема індивідуальних відмінностей у психології праці. Індивідуальний стиль діяльності. Класифікація мотивів праці. Змістовно-структурні концепції трудової мотивації (А.Маслоу, Ф.Герцберг, Д.Мак-Клелланд). їхні переваги, обмеження і шляхивикористання у практиці. Проблема задоволеності працею, проекти гуманізації праці, оцінка “якості праці” в організаційному проектуванні. Методи діагностики мотиваційних утворень (оцінка суб'єктивної значущості елементів трудової діяльності, оцінка своєрідності ціннісних орієнтацій, професійних інтересів, сенсо-життєвих орієнтацій особистості). Профпридатність.

8. Психологія професійного самовизначення.

Проблема профорієнтації. Психологічні аспекти профорієнтації. Професійна орієнтація молоді і безробітних. Вибір професії як проектування професійного життєвого шляху.

9. Психологія професійної працездатності.

Поняття про працездатність, дієздатність. Зовнішні фактори, що впливають на працездатність. Обумовленість функціональних станів суб'єкта праці характером професійного навантаження, умовами праці і внутрішніми ресурсами. Динаміка функціональних станів праці. Втомленість як суб'єктивне переживання стану втоми. Психогенна втоменість.

V. Інженерна психологія

1. Предмет і завдання інженерної психології.

Відносини людини і техніки. Причини виникнення «Інженерної психології». Оператор у системі «людина-машина» (СЛМ). Предмет інженерної психології, завдання інженерної психології.

2. Характеристика систем «людина-машина».

Структура СЛМ. Інформаційна модель. Класифікація видів операторської діяльності.

3. Прийом інформації людиною-оператором.

Відчуття. Сприйняття. Характеристики сприйняття. Рівні сприйняття. Уява.

4. Загальна характеристика аналізаторів.

Аналізатор як канал зв'язку. Будова аналізатора. Чутливість. Адаптація. Вибірковість.

5. Збереження і переробка інформації оператором.

Увага. Характеристика уваги. Пам'ять. Процеси і види пам'яті. Мислення. Функції оперативного мислення.

6. Прийняття рішень у діяльності оператора.

Процедура прийняття рішення. Чинники, що впливають на прийняття рішення. Класифікації рішень.

7. Реалізація прийнятих рішень.

Рухи. Побудова рухів, центральний контроль рухів. Етапи побудови рухової навички. Класифікація рухів. Сенсомоторні реакції.

8. Психологічний аналіз діяльності оператора.

Мотиви і цілі діяльності. Рівні організації і психічної регуляції діяльності.

Функціональна система діяльності.

9. Групова діяльність операторів.

Групова діяльність у СЛМ. Чинники ефективності діяльності. Характері форми взаємозв'язків. Структура і організація групової діяльності.

10. Інженерно-психологічні вимоги до засобів відображення інформації (ЗВІ), і органів управління.

Класифікація ЗВІ. Відповідність інформаційної моделі можливостям оператора. Вимоги до засобів індифікації. Класифікація органів управління. Вимоги до органів управління.

11. Інженерно-психологічні вимоги до організації робочого місця і виробничого середовища.

Моторне поле оператора. Компоновка робочого місця. Виробниче середовище. Вплив на організм.

12. Інженерно-психологічна експертиза (ІПЕ).

Загальні завдання ІПЕ. Принципи ІПЕ. Методологічні проблеми ІПЕ. Особливості ІПЕ при проектуванні, виготовленні і експлуатації СЛМ.

13. Аналіз можливостей людини і машини.

Характеристика людини і машини у СЛМ, методи і засоби вимірювання інформаційних потоків, функціонального стану оператора.

14. Енергетичні і інформаційні характеристики аналізаторів.

Основні канали надходження інформації оператору. Характеристики основних аналізаторів: слухового, зорового, шкірних, вестибулярного. Взаємодія аналізаторів.

15. Діяльність оператора у системі «людина-машина».

Діяльність оператора, як особливий вид трудової діяльності. Етапи психологічного аналізу діяльності. Роль емоцій, емоційного напруження. Формування функціональної системи.

16. Граничні можливості операторів і питання їх психологічної підтримки.

Людина СЛМ. Зрив діяльності. Роль мотивації. Психологічна підтримка оператора. Вплив середовища. Інженерно-психологічна оцінка СЛМ.

VI. Диференціальна психологія

1. Індивідуальність людини як проблема диференційної психології.

Передумови навчання про розрізнення між людьми. Основні поняття та проблеми диференційної психології. Теоретичні установи диференційної психології. Ієрархічна структура суб'єкта взаємодії з миром. Організм, індивід,

особистість, індивідуальність

2. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.

Традиції формального підходу. Структура індивідуальності, формоутворюючі компоненти. Елементи гештальту та їх інтеграція у цілісну структуру. Унтра-індивідуальні розрізнення. Ендо- та екзо фактори у детермінації міжіндивідуальної варіативності

3. Індивідуальна специфіка психічних процесів.

Диференційна психологія психічних процесів: відчуття, сприймання, пам'ять, увага, уява, мислення. Типи уваги і пам'яті, у диференційній психології. Сенсорно моторні стратегії немовлят. Стилеві характеристики мислення людини.

4. Індивідуальна специфіка емоційних та регулятивних процесів.

Патерни емоційної взаємодії між людьми. Індивідуальні переваження, реакції та стилі. Індивідуальні особливості регуляції і саморегуляції людини. Стилеві особливості мови та свідомості.

5. Темперамент як психобіологічна основа особистості.

Історико-психологічний аналіз інтерпретації поняття „темперамент”. Темперамент як фізіологічний фактор індивідуальної поведінки людини. Сомато-типова концепція темпераменту у диференційній психології. Структура темпераменту функціональної типології вищої нервової системи. Навчання Б.М. Теплова, В.С. Мерліна про динамічні особливості психічної діяльності людини. Регулятивна теорія темпераменту Я. Стреляу.

6. Здібності та інтелект у структурі індивідуальних якостей особистості.

Здібності як основа індивідуального та типового у індивідуальності. Формальний аналіз інтелекту у диференційній психології. Стійкість інтелектуальних вимірювань. Спадкоємність і середовище у детермінації і інтелектуальних відмінностей. Інтелект у структурі індивідуальних особливостей.

7. Стиль людини як засіб взаємодії з миром.

Поняття про стиль людини. Стиль як спосіб взаємодії з миром. Простір стилевих прояв. Феноменологія когнітивного стилю. Пояснення концепції та інтерпретації стилевих параметрів. Компоненти індивідуального стилю. Типологія стилів людини.

8. Характер в концепціях індивідуальних розрізень.

Базові компоненти характеру. Зв'язок характеру з іншими явищами людини. Характер в концепціях диференційної психології. Структура психологічних властивостей індивідуальності.

9. Особистісні розрізнення у диференціальній психології.

Поняття особистісних розрізень у диференційній психології. Особистісні риси у

сучасних психологічних теоріях. Нейропсихологічна інтерпретація особистісних параметрів. Формально-динамічна модель особистості у диференційній психології.

10. Ієрархічна модель індивідуальності людини.

Поняття про ієрархічну модель індивідуальності людини. Конституційний фактор індивідуальності. Міжкульова функціональна асиметрія індивідуальності людини. Особистість та індивідуальність. Структура індивідуальності людини. Системний аналіз ієрархії індивідуальних розрізень у диференційній психології.

11. Людина у групі як розвиваюча індивідуальність.

Груповий статус суб'єкта. Методологія і методи дослідження людини у групі. Ментальні часи. соціальні часи. час особистості – „Я”. Половий диморфізм та полові відмінності у структурі психофізіологічних функцій людини. Поняття про соціоекономічний статут індивідуальності. Етнічна самосвідомість та етнічні переваги. Поняття національного характеру у диференційній психології

12. Проявлення індивідуальності при аномальному розвитку людини.

Поняття про диференційну клінічну психологію. Форми індивідуальної дезадаптації у клінічній психології. Аномалії особистості та антисоціальна поведінка як проявлення індивідуальності. Деструктивні тенденції індивідуальності.

13. Феномен креативності у диференційній психології.

Диференційні аспекти обдарованості, талановитості, геніальності. Елементи життєвого шляху творчої особистості. Портрет генія. Механізми креативності.

14. Диференційна психологія навчальної діяльності.

Індивідуальні особливості навчання. Значення віку та рівня розвитку у навчальній діяльності. Полові розрізнення та їх значення у навчальній діяльності. Когнітивні стилі і навчальна діяльність. Психолого-педагогічна система диференціації навчально-виховного процесу.

15. Особистісні передумови професійної компетентності.

Вибір професії та тип особистості. Передумови професійної компетентності. Генетика лідерства. Стилi лідерства. Стратегія життєвого шляху та мотивація досягнень у диференційній психології.

16. Основні поняття та проблеми диференційної психології.

Передумови навчання про розрізнення між людьми, науковий аналіз факторів і перші експерименти у індивідуальної психології. Історія розвитку і становлення диференційної психології. Теоретичні установи диференційної психології. Поняття індивідуального, типичного та групового. Організм, індивід, особистість, індивідуальність

17. Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу.

Сутність традицій формального підходу у диференційній психології Структурна динаміка особистості. Формоутворюючі компоненти індивідуальності. Психодіагностичні заміри людських розрізень. Статистична оцінка вимірюючі явищ.

18. Індивідуальна специфіка психічних процесів.

Використання методів суб'єктивної та об'єктивної психодіагностики для діагностики рівня індивідуальної специфіки психічних процесів (об'єм пам'яті, продуктивність пам'яті, формування асоціативної пам'яті).

19. Сучасний стан питання про темперамент у диференційній психології.

Історико-психологічний аналіз інтерпретації поняття „темпераменту”. Темперамент як фізіологічний фактор індивідуальної поведінки людини. Зв'язок будови тіла з темпераментом. Концепції Е. Кречмера, У. Шелдона. Навчання У.П. Павлова про функціональну типологію вищої нервової діяльності і темпераменту. Регулятивна теорія темпераменту Я. Стреляу. Концепція структури темпераменту В.М. Русалова.

20. Здібності та інтелект у структурі індивідуальних якостей особистості.

Поняття про здібності і інтелект людини, формальний аналіз інтелекту у диференційній психології. Стійкість інтелектуальних вимірювань в розвитку особистості. Спадкоємність і середовище у детермінації і інтелектуальних відмінностей. Методи вимірювання IQ та здібностей до навчання.

21. Стиль людини як засіб взаємодії з миром.

Поняття про стиль людини. Концепції та інтерпретації стилевих параметрів. Компоненти індивідуального стилю діяльності. Типологія стилів людини.

22. Характер в концепціях диференційної психології.

Базові компоненти характеру та їх зв'язок з іншими психологічними явищами людини. Структура психологічних властивостей індивідуальності. Я-концепція. Система базових орієнтацій у характері людини. Акцентуованість характеру. Методи вияву та оцінки індивідуальних розрізень у системі базових рис характеру особистості.

23. Людина у групі як розвиваюча індивідуальність.

Груповий статус суб'єкта. Методологія і методи дослідження людини у групі Час особистості. Половий диморфізм та полові відмінності у структурі психофізіологічній функцій людини. Соціальні стереотипи та полова диференціація. Критерії розрізень між соціальними групами. Етнічна самосвідомість та етнічні переваги. Поняття національного характеру у диференційній психології.

24. Диференційна психологія навчальної діяльності.

Індивідуальні особливості навчання. Спостерегаючи розрізнення у навчальній діяльності. Значення віку та рівня розвитку у навчальній діяльності. Когнітивні стилі і навчальна діяльність. Індивідуально-психологічні розрізнення у навчанні та вихованні дитини. Методи розподілу першокласників по класам різних типів у відповідності з готовністю до шкільного навчання.

VII. Клінічна психологія

1. Вступ у клінічну психологію.

Предмет та завдання загальної клінічної психології. Історія виникнення клінічної психології. Завдання і розділи сучасної клінічної психології.

2. Методологія клініко-психологічного дослідження.

Принципи і методи дослідження у клінічній психології.

3. Клінічні прояви психічної норми та патології.

Норма і патологія, здоров'я та хвороба. Основні медичні поняття: симптом, синдром, клінічний діагноз. Феноменологія клінічних проявів.

4. Психологія індивідуальних відмінностей.

Темперамент (систематика, клінічна характеристика. Характер (поняття гармонійного характеру, акцентуації, клінічні особливості). Особистість (структура особистості, теорії особистості).

5. Психологія хворого.

Психічне реагування на захворювання і психологія соматичного хворого. Особистість та хвороба (внутрішня картина хвороби).

6. Медико-психологічні аспекти психосоматичних співвідносин.

Психосоматичні співвідношення. Роль психологічного фактору у виникненні та ході соматичних захворювань.

7. Психологія межових психічних розладів.

Неврози (етіопатогенез, клінічні особливості).

8. Психологія лікувальної взаємодії.

Психологічні особливості взаємовідносин «лікар-хворий». Базисні принципи медичинської етики і деонтології.

9. Вікова клінічна психологія.

Психічні особливості і психосоматичні розлади у дітей школярського віку підлітків. Психологічні особливості осіб похилого віку.

10. Сімейна клінічна психологія.

Психологія сімейних відношень. Сано- і патогенні сімейні патерни, недостатнє розуміння.

11. Психологія девіантної поведінки.

Делінкветна, аддиктивна, патохарактерологічна, психопатологічна поведінки.

12. Основи психотерапії.

Принципи, особливості, різновиди.

13. Методи психотерапії.

Поведінкова психотерапія.

14. Психологічне консультування.

Принципи, особливості, різновид.

15. Сучасні проблеми психологічного консультування.

Психологія екстремальних та кризових станів, поняття травматичного стресу, соціально-стресових розладів.

16. Психологічні проблеми реабілітації.

Поняття реабілітації, концепції. Основні принципи, форми та методи.

17. Медична психологія і психогігієна.

Поняття про психогігієну та психопрофілактику. Психогігієнічна освіта населення. Психогігієна та психопрофілактика психічних захворювань в дитячому віці, похилому віці.

VIII. Психофізіологія

1. Психофізіологія як наука. Загальні уявлення про будову нервової системи.

Предмет вивчення психофізіології. Завдання науки. Функції нервової системи, її структурні відділи Будова нейрона. Види синапсів Порог подразнення. Основні напрямки еволюції нервової системи.

2. Методи психофізіологічних досліджень.

Регістрація імпульсної активності нервових клітин. Природа мембранного потенціалу покою. Умови виникнення потенціалу дії та його фази. Електроенцефалографія. Ритми на ЕЕГ. Магнітоенцефалографія. Позитронно-емісійна томографія мозку. Ядерна магнітна резонансна інтроскопія (ЯМРІ). Окулографія. Електроміографія. Електрична активність шкіри.

3. Фізіологія сенсорних систем.

Поняття “аналізатор”, або “сенсорна ситема”. Відділи аналізатора (по Павлову). Загальна схема будови аналізатора. Класифікація рецепторів. Основні функції

аналізаторів. Властивості аналізаторів Зоровий аналізатор. Зоровий шлях в мозку людини. Приклади роботи сенсорних систем.

4. Психофізіологія пам'яті

Біологічна пам'ять. Філогенетичні рівні організації пам'яті. Теорія часової організації пам'яті Д. Хебба. Енграма. Теорія активної пам'яті Греченко. Процедурна та декларативна пам'ять. Нейронні коди пам'яті. Константа Ліванова. Молекулярні механізми пам'яті. Голографічний принцип роботи мозку.

5. Психофізіологія емоцій.

Емоції – особливий вид психічних процесів. Класифікація емоцій. Функції емоцій та структури мозку, що їх забезпечують. Умови виникнення емоцій у філогенезі. Активність півкуль та знак емоцій. Ліцева експресія емоцій у людини. Мозкові механізми емоцій.

6. Психофізіологія уваги.

Роль уваги в навчанні. Теорії фільтра. Характеристики уваги Види уваги та приклади їх прояву. Увага, що спрямована в минуле та майбутнє. Ехоїчна пам'ять та антиципуюча увага. Автоматичні процеси обробки інформації в ЦНС. Орієнтовний рефлекс. Модель Каменана для довільної уваги.

7. Психофізіологія свідомості та несвідомого.

Різні поняття свідомості. Теорія “світлої плями” та “прожектора”. Мозкова основа відчуття. Фокуси взаємодії, їх будова та місця локалізації. Свідомість, спілкування та мова. Внутрішня мова.. Види несвідомих психічних процесів та їх характеристика. Сон. Повільна та швидка фази сна. “Мова” сновидінь та їх основна функція.

8. Системна психофізіологія.

Системна психофізіологія Теорія функціональних систем П.К. Анохіна. Фізіологія гомеостазу. Загальна характеристика функціональної системи та її складові ТФС та поведінка. Системне рішення психофізіологічної проблеми. Завдання системної психофізіології та її роль для психології. Органогенез та системогенез. Системна структура поведінки.

9. Психофізіологія професійної діяльності.

Психофізіологія професійного відбору та профпридатності. Психологічні та психофізіологічні вимоги до професій. Класифікація професій за об'єктом праці. Професограма. Психофізіологічні компоненти працездатності. Крива працездатності та її стадії. Психофізіологічні функціональні стани. Методи оцінювання різних функціональних станів людини.

10. Будова нервової системи. Нейрон.

Функції нервової системи. Види нейронів. Роль нейроглії. Лабораторна робота “Спиномозкові рефлекси людини”.

11. *Методи оцінювання фізіологічних станів людини.*

Основні методи психофізіологічних досліджень. Тестування.

12. *Передача та переробка сенсорних сигналів.*

Аналізатор. Функції аналізаторів. Лабораторна робота “Визначення просторового порогу тактильної чутливості”.

13. *Приклади роботи аналізаторних систем.*

Зоровий аналізатор, його будова. Зоровий шлях в мозку людини. Кольоровий зір. Лабораторна робота “Спостереження за рефлексною реакцією зрачків”.

14. *Психофізіологія пам'яті. Види пам'яті.*

Теорії організації пам'яті. Лабораторна робота “Визначення об'єму пам'яті при змістовному та випадковому запам'ятовуванні”.

15. *Мозкова основа емоцій та уваги.*

Класифікація емоцій, їх функції. Мозкові структури, що реалізують емоції. Увага, як психофізіологічний механізм. Лабораторна робота “Дослідження уваги за допомогою таблиць Анфімова та кілець Ландольта”.

16. *Роль свідомості та несвідомого у поведінці людини.*

Теорії виникнення свідомості. Індикатори несвідомого сприйняття. Функціональна асиметрія мозку та несвідоме. Сон та сновидіння.

17. *Теорія функціональних систем.*

Приклади роботи різних функціональних систем. ТФС та поведінка людини. Завдання системної психофізіології. Тестування.

18. *Психофізіологічні методи профвідбору.*

Профорієнтація та профвідбір. Професіограма.

ІХ. Основи психологічного консультування

1. *Психологічне консультування як вид практичної допомоги.*

Становлення психологічної допомоги як соціального інституту та професії. Основна проблематика та особливості розвитку психологічної допомоги у сучасному світі. Поняття психологічного консультування, його місце та роль у системі психологічного знання. Виникнення психологічного консультування на Сході у середині ХХ століття. Актуальність консультативної психології на сучасному етапі розвитку психологічної науки. Сфери використання психологічного консультування. Основні чинники звернення у психологічну консультацію. Психологічне консультування та інші види психологічної допомоги.

2. Підготовка та проведення психологічного консультування.

Організаційні характеристики процесу психологічного консультування. Загальні питання організації роботи психологічної консультації: умови, вибір місця, добір персоналу. Організація індивідуальної роботи психолога-консультанта. Фактори, які визначають тривалість та загальне число зустрічей. Взаємодія психолога-консультанта з іншими спеціалістами-консультантами в різних галузях.

3. Техніки індивідуального психологічного консультування.

Поняття про техніки та технічні прийоми психологічного консультування. Методи та прийоми зустрічі клієнта у психологічній консультації. Комунікативні техніки у консультативній допомозі: мовчання, пояснення, саморозкриття, конфронтація.

4. Психологічне консультування у сфері освіти

Психолого-педагогічне консультування. Організація та проведення психологічного консультування у системі освіти. Порядок проведення та збереження документації щодо психологічного консультування. Проблемні ситуації в різні вікові періоди розвитку дитини. Основні напрямки роботи психолога-консультанта з дітьми дошкільного віку. Взаємовідносини батьків з дітьми дошкільного віку. Варіанти проблем та шляхи їх вирішення. Психолого-педагогічне консультування батьків дітей молодшого шкільного віку. Варіанти проблем та шляхи їх рішення. Психологічне консультування дітей молодшого шкільного віку. Розвиток пізнавальних здібностей. Діти групи ризику: емоційно нестабільні, ліворукі, гіперактивні.

5. Психологічне консультування при вирішенні соціальних проблем.

Консультування з проблем особистості клієнта. Типові проблеми, пов'язані з темпераментом та характером особистості клієнта: зміст скарги, стратегії проведення консультування. Консультування з проблем, пов'язаних з міжособистісними відносинами. Основні проблеми у міжособистісних відносинах людей та їх причини. Загальне уявлення щодо проблем між статевих відносин.

6. Психологічне консультування у системі практичної психології.

Мета та завдання психологічного консультування. Види психологічного консультування, їх класифікація. Інтимне психологічне консультування. Особливості сімейного консультування. Психолого-педагогічне консультування. Проблеми ділового консультування. Очне та дистантне психологічне консультування. Умови результативності психологічного консультування. Використання психологічного консультування разом з іншими психологічними методами впливу на клієнта. Психологічне консультування та групові форми роботи з клієнтами

7. Роль і місце консультанта у процесі консультування.

Вимоги до особистості консультанта: професійна етика, система цінностей,

вплив професійної діяльності на особистість консультанта, широкі можливості прийняття, толерантність. Умови діяльності консультанта за К. Роджерсом: конгруентність, безумовне прийняття іншої людини, емпатійне слухання. Типові помилки психолога-консультаета. Типи клієнтів та особливості взаємовідносин у системі «клієнт - консультант»

8. Загальні питання підготовки до психологічного консультування.

Забезпечення документацією та витратними матеріалами. Реєстраційний журнал психологічної консультації. Картотека клієнтів психологічної консультації. Збереження у консультації конфіденційної інформації щодо клієнтів.

9. Проведення психологічного консультування.

Принципи проведення первинної консультації. Консультативний контакт та його елементи. Основні етапи психологічного консультування. Основні принципи організації консультативної бесіди щодо Ю.Є. Альошиної. Протистояння та засоби його уникнення в процесі консультування. Перенос та контр перенос у психологічному консультуванні. Правила завершення консультативного контакту.

10. Початок бесіди с клієнтом: методи та прийоми консультування.

Методи та прийоми зняття психологічної напруги у клієнта. Активізація розповіді клієнта. Необхідність відмежування мови психолога-консультаанта у процесі діалогу. Приближення мови консультанта до мови клієнта.

11. Аналіз емоційних переживань клієнта.

Аналіз емоційних переживань клієнта у зв'язку з ситуацією, яка трапилась та особливостями поведінки людини. Прийоми роботи на рівні відчуттів: альтернативні відповіді, щодо варіантів відчуттів, які має клієнт. акцентування емоційних переживань клієнта через проявлення уваги до емоційних слів та фраз. використання парадоксальних питань. уточнюючі та поглиблені формулювання. перефразування слів клієнта

12. Техніка кінцевого етапу консультування.

Техніка кінцевого етапу консультування та практика спілкування психолога-консультаанта з клієнтом після закінчення консультації. Типові технічні помилки, які виникають під час консультування та засоби їх уникнення.

13. Основні напрямки роботи психолога консультанта з підлітком.

Психологічна допомога при навчанні. Проблеми психосексуального розвитку. Психологічна допомога «важким підліткам». Специфіка труднощів у підлітків. Вирішення психолого-педагогічних проблем підліткового віку. Індивідуальне консультування підлітків. Діагностична бесіда з підлітком. Варіанти проблем та шляхи їх вирішення.

14. Проблеми особистісного росту юнаків.

Допомога юнакам у процесі саморозвитку. Психологічне консультування з проблем взаємовідносин сім'ї та юнаків. Психологічне консультування батьків, які мають дитину-інваліда. Використання методів психологічного консультування у роботі з дітьми «групи ризику», з дітьми, які постраждали від насильства. Типові ситуації звернення у консультацію батьків старшокласників та самих юнаків та дівчат. Психологічне консультування обдарованої дитини.

15. Проблеми у сфері особистих взаємовідносин клієнта з іншими людьми.

Нездатність клієнта бути собою. Неможливість ефективної ділової взаємодії клієнта з іншими людьми. Нездатність клієнта бути лідером. Нездатність клієнта підкорюватись іншим. Невміння клієнта попереджати та вирішувати міжособистісні конфлікти.

16. Психологічне консультування під час вікових криз.

Криза «середини життя» та особливості психологічної підтримки. Криза «зустрічі зі старістю» та особливості психологічної підтримки. Індивідуальне психологічне консультування людини у похилому віці.

17. Психологічна допомога в ситуації втрати.

Поняття втрати. Нормальні реакції горя. Патологічні реакції горя. Робота з вмираючим та близьким оточенням. Робота з дітьми у ситуації втрати.

X. Психологічні проблеми соціально трудової адаптації особистості

1. Професійна орієнтація молоді в умовах різних соціально-економічних формацій.

Загальні питання розвитку профорієнтаційної справи. Соціально-історичні передумови виникнення профорієнтації. Організація профорієнтаційної роботи з молоддю у розвинених країнах світу. Розвиток профорієнтації у деяких постсоціалістичних країнах. Історія розвитку профорієнтаційної діяльності в Україні.

2. Теоретико-методологічні основи управління профорієнтацією.

Поняття про управління профорієнтаційною справою. Основні принципи управління професійною орієнтацією. Системний підхід до управління профорієнтацією. Мета й основні функції профорієнтації, її структура. Особистість підлітка у системі управління професійною орієнтацією.

3. Професійна консультація підлітків та молоді щодо вибору виду трудової діяльності

Поняття про професійну консультацію. Основні види профконсультування. Засоби та методи професійного консультування. Організація профконсультативної роботи психолога у загальноосвітній школі, ПТУ, центрах

зайнятості та соціального захисту молоді.

4. Професійна психодіагностика особистості

Організація профпсиходіагностики у навчальних закладах різного типу, центрах зайнятості. Методики професійної психодіагностики. Діагностика психофізіологічних якостей людини. Особистісна спрямованість і професійна мотивація особистості.

5. Профорієнтація молоді щодо вибору професії

Поняття про конкурентоздатну особистість. Взаємозв'язок між індивідуально-особистісними якостями людини та вимогами професії. Професійна адаптація та професійний розвиток спеціаліста.

6. Вступ до професіографії.

Класифікація професій за Е.А.Клімовим. Типи професій та особистісні якості людини. Професіографічна карта та професіограма.

7. Визначення професійної придатності.

Психологічні критерії оцінки профпридатності для різних професійних категорій робітників. Етапи добору персоналу підприємства. Вияв факторів, що впливають на успішність професійної діяльності. Схема роботи психолога з відбору кандидатів для прийняття на роботу.

8. Визначення рівня адаптації особистості

Види професійної адаптації. Оцінка рівня об'єктивної та суб'єктивної адаптації співробітників. Психологічна адаптація і соціально-психологічний клімат у колективі. Робота психолога з підвищення рівня адаптації співробітників.

9. Робота психолога в складі атестаційної комісії.

Робота психолога в атестаційній комісії. Форма подання інформації з психологічного обстеження робітника.

10. Психологічна робота з робітниками

Робота психолога з робітниками, які звільняються та пенсіонерами. Консультування працівників й керівників різних рівнів. Навчання різних категорій персоналу основам психологічних знань.

XI. Математичні методи у психології

1. Предмет, основні завдання і поняття дисципліни „Математичні методи у психології”.

Взаємовідносини психології і математики. Основні поняття теорії ймовірностей. Середня арифметична, дисперсія, середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації.

2. Генеральна сукупність і вибірка.

Визначення генеральної сукупності і вибірки. Правила формування вибірок. Помилки репрезентативності. Інші помилки. Оцінка генеральних параметрів за вибірковими даними.

3. Робоча і статистична гіпотеза. Критерії перевірки статистичних гіпотез

Визначення робочої гіпотези. Визначення статистичної гіпотези. Критерії значимості для перевірки статистичних гіпотез. Параметричні критерії. Непараметричні критерії.

4. Стандартизація та шкали у психології

Види шкал. Характеристика шкал. Процедура стандартизації. Стандартизовані шкали. Визначення і види норм.

5. Методи кореляційного і регресійного аналізу

Коефіцієнт кореляції. Функція і аргумент. Вирівнювання рядів регресії.

6. Дисперсійний аналіз

Дисперсійні комплекси. Основні визначення. Одно і двохфакторні комплекси. Параметричні і непараметричні методи.

7. Кваліметричні методи у психології.

Основні принципи кваліметрії. Методи визначення вагомостей ознак. Методи і організація експертизи.

8. Методи планування експерименту

Планування обсягу досліджень. Основні ідеї факторного експерименту. Планування 2²-факторного експерименту.

XII. Юридична психологія

1. Теоретичні проблеми юридичної психології

Загальна характеристика юридичної психології як науки. Історія розвитку юридичної психології. Методологічні основи і методи юридичної психології. Юридична психологія як практика

2. Кримінальна психологія і попередження злочину

Психологія злочинної поведінки особистості і групова злочинність. Превентивна психологія: предмет, специфіка, область застосування. Кримінальна психологія і психологія неповнолітніх

3. Психологічні основи правоохоронної діяльності

Психологічна характеристика роботи правоохоронних органів. Психологія слідчого. Психологічні технології в правоохоронній діяльності. Психологічні

аспекти слідчої й оперативно-розшукової діяльності.

4. Психологія судової діяльності

Психологічні особливості судової діяльності. Психологія судді. Психологічні аспекти судового процесу. Судово-психологічна експертиза.

5. Виправно-трудова психологія

Пенітенціарна психологія: предмет, задачі і фактори розвитку. Особистість ув'язненого і виховний процес. Соціально-психологічна реадаптація звільненого.

XIII. Математична статистика

1. Статистичне та геометричне визначення ймовірності. Теорема про суму та добуток ймовірностей.

Предмет теорії ймовірностей. Класичне визначення ймовірності. Частота та відносна частота подій. Закон стійкості відносних частин. Статистичне визначення ймовірності. Геометричне тлумачення. Сумісні, несумісні, залежні та незалежні події. Теорема додавання та множення подій. Протилежні події.

2. Повторні випробування. Теорема Лапласа.

Схема Бернуллі. Локальна теорема Муавра-Лапласа, інтегральна теорема Муавра-Лапласа та умови їх застосування.

3. Випадкова величина, та закон її розподілу.

Дискретні та неперервні випадкові величини. Таблиця розподілу дискретної величини. Закон розподілу. Біноміальний закон розподілу. Многокутник розподілу. Закон Пуассона.

4. Функції розподілу випадкової величини.

Інтегральна функція розподілу: визначення; її графік, та властивості. Ймовірність попадання в заданий інтервал. Щільність розподілу.

5. Числові характеристики випадкових величин.

Функції рівномірного розподілу. Числові характеристики випадкової величини. Математичне сподівання і його властивості. Дисперсія та середньоквадратичне відхилення.

6. Моменти розподілу. Асиметрія та ексцес. Нормальний закон розподілу

Початкові та центральні моменти розподілу. Асиметрія та ексцес, їх визначення та обчислення для дискретної та неперервної випадкової величини. Нормальний закон розподілу. Нормальна крива. Ймовірнісне значення параметрів нормального розподілу. Ймовірність попадання випадкової величини в заданий інтервал. Ймовірність заданого відхилення. Правило трьох сигм.

7. Основні задачі математичної статистики. Вибірковий метод.

Завдання математичної статистики. Генеральна і вибіркова сукупності. Варіаційний ряд. Дискретний і інтервальний ряди. Полігон і гістограма. Емпірична функція розподілу.

8. Оцінки параметрів генеральної сукупності

Оцінки генеральної середньої, генеральної дисперсії, та вимоги щодо цих оцінок: ні зміщеність, ефективні, спроможність. Метод моментів.

9. Критерій Пірсона і перевірки гіпотез. Елементи теорії кореляції. Коефіцієнт кореляції та кореляційне відношення.

Загальні поняття про перевірку гіпотез. Помилки першого та другого роду. Потужність критерію. Критерій „хі-квадрат” для перевірки гіпотез. Функціональна і статистична залежність. Кореляційна таблиця. Лінійна Кореляція. Прямі регресії та знаходження їх параметрів методом найменших квадратів. Коефіцієнт регресії і коефіцієнт кореляції. Випадки криволінійної кореляції. Кореляційне відношення.